

Ha mort a València, la ciutat on va nàixer, Juan Enrique Bosch, més conegut en el món subterrani de la historieta com Micharmut. Al catàleg de l'exposició que l'IVAM va dedicar fa pocs mesos a la denominada "línia clara valenciana" quedava reconegut com "un autèntic portent de la narrativa gràfica mundial". L'autor del text no carregava gens les tintes. Micharmut ha estat, sí, un portent. Un geni de les idees i el grafisme, que ha sobreviscut com ha pogut en una semiclandestinitat que seria inexplicable en qualsevol altre país del primer món.

Un geni semiclandestí

Reportatge de Vicent Sanchis

La línia gràfica de Micharmut era clara? Qualsevol cosa tret d'això. La línia de Micharmut era gruixuda, semifosca, distorsionada, ordenada en el caos i no apta per a lectors còmodes. Els seus textos dibuixaven un món de deliris grandiosos que connectaven la historieta valenciana amb l'esplendor nord-americana de Winsor McCay. Juan Enrique Bosch, àlies Micharmut, amb altres membres de la seua generació, era reconegut en públic en l'exposició que l'IVAM va desplegar, finalment!, entre el 9 d'octubre i el 2 d'octubre d'enguany, "València, línia clara", comissariada per l'inquiet Álvaro Pons.

Potser el mateix Pons és l'autor del text anònim que saludava els originals de cada autor. En l'apartat corresponent a Micharmut es podia llegir: "La seua concepció radical de l'experimentació del llenguatge de la historieta el col·loca dècades per davant de qualsevol altre autor. La seua mirada naix del respecte reverencial als clàssics del còmic, com Palop, Urda o Coll, però es projecta cap al futur sense respectar cap frontera ni norma preconcebuda, creant una obra on l'inorgànic pren vida per reptar el lector en cada vinyeta,"

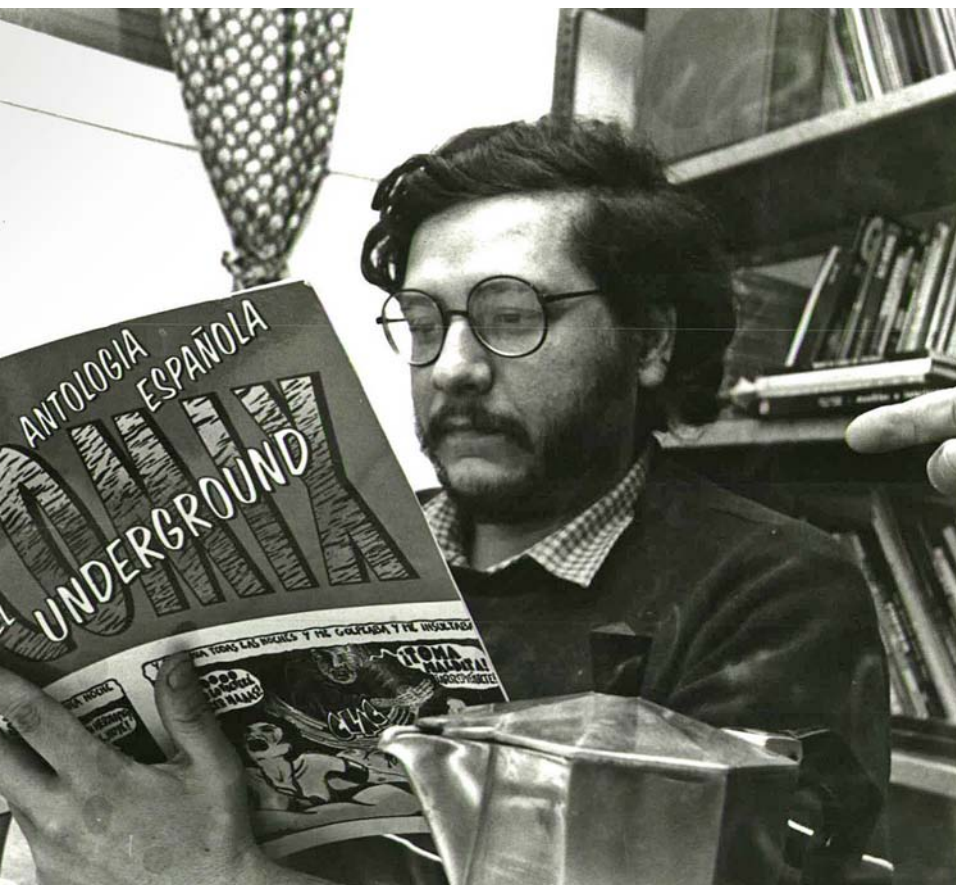
Així va ser. Micharmut reptava els lectors més atrevits des dels seus primers dibuixos fins als darrers. Una capacitat enorme de construir mons dislocats l'allunyava de qualsevol recepta a l'ús.

El feia incòmode i fins i tot indigerible per als ulls porucs. Entre la seua generació, que aplegava dibuixants com Manel Gimeno, Sento, Daniel Torres o Mique Beltrán; llibreters, com Manuel Mole-ro, i teòrics i multiusos com Pedro Porcel, Juan Enrique Bosch, que en va fer de guia, de revulsiu i d'inductor, es desbocava com una excepció que ni els més temeraris s'atrevien a classificar.

En un punt, però, sí que hi ha hagut sempre unanimitat. Micharmut ha estat un creador diferent i enlluernant. Una mirada sobre realitats fictícies d'una originalitat tan rabiosa com veraç. Perquè, a diferència de tants altres, Micharmut no volia ser original. Era original. Aquesta grandesa el va convertir en pecador en un món, el del còmic autòcton, que ni tan sols paeix les mediocritats més comercials. Els plantejaments gràfics i les transgressions textuais l'allunyaven de la seua generació, de la denominada inicialment Nova Escola Valenciana, de la línia clara i de qualsevol altra etiqueta impia. Però la seua energia, el seu activisme en defensa del tebeo, de la tradició pròpia, de la intel·ligència compartida i celebrada, el va portar des dels anys 70 a la complicitat activista amb els seus companys de files.

Així ho certifiquen tant Álvaro Pons com un dels biògrafs més enciclopèdics del tebeo valencià, Pedro Porcel, al mateix catàleg de Valèn-

cia, línia clara. Segons Porcel, sota els vaivens compulsius del còmic valencià del final de la dècada dels setanta, en els moments del naixement del grup que es va articular a l'entorn de la revista *Cairo* i del fenomen Joan Navarro, "Micharmut va ser l'home realment i verdaderament imprescindible en tot aquest assumpte". Qui va mostrar el camí al mateix Porcel i a Manuel Molero ensenyant-los un petit àlbum delicadament enquadrat i amb lloc de tela de l'editorial belga Magic Strip, el qual va servir com a model per fer arrancar una editorial valenciana, Arrebato, que va prendre el testimoni a pares i mares desapareguts en els anys 70 i 80, pare Maga i mare Valenciana.

Editorial Arrebato, dins la col·lecció Imposible, va editar el primer àlbum escampat pel circuit de vendes ortodox del mateix Micharmut, *Dogón*, i el primer també de Sento Llobell, *Romance*. L'"editorial dels valencians", com en deien a Barcelona, amb nous llibres de Max, Miguel Calatayud, Javier de Juan i Gary Panter, va fer un camí tan espectacular com lamentablement breu. No va superar la mitja dotzena de títols, però

ja havia sembrat vers i prosa. En aquells moments els noms de Sento, de Daniel Torres, de Mique Beltran i de Micharmut havien saltat de l'anonimat i esdevenien cuques de llum de la modernitat com a autors de cartells, portades de revistes i tota mena d'icones gràfiques a la València eufòrica dels primers vuitanta.

En aquell brou, en el seu propi brou, va créixer Micharmut. Procedent de la millor literatura *underground* de la ciutat, publicada a Els Tebeus del Cingle, es va projectar cap a Barcelona i al mercat limitat de tot l'Estat, amb resultats impactants en la crítica i irregulars en les vendes. Quan Joan Navarro va deixar Norma i va fundar l'editorial Complot, tot el grup de "valencians", tret de Daniel Torres, el va seguir i en la seua col·lecció Misión Imposible Micharmut va publicar *Futurama*, una recopilació d'històries estrambòtiques i robòtiques, situades en la metròpoli del mateix nom, que s'estira "des del Golf de Roses fins a les salines de Torrevella". Al mateix segell descartat, 19 números després, va aparèixer *Raya*, les aventures més inquietants encara d'un detectiu a l'infern perquè, "cual sería mi

sorpresa que al morir fui a parar allí". Ja en tots els seus anteriors treballs, però més encara a partir de *Raya*, cada vinyeta de Micharmut es constituïa, sola, en un món inabastable que exigia una lectura atenta i prodigiosa. Vinyetes i àlbums perfilaven l'autor més desconcertant del panorama de la historieta d'aquesta part del món. I també de l'altra.

En la dècada dels anys 90 la llum de Micharmut no s'apagava, encara es desbocava més, però el seu treball es diluïa per a una postmodernitat pansida. La força de Complot s'esbravava, l'editorial acabava plegant i Micharmut es refugiava a la revista *Camamuc*, on va publicar les suposades històries d'insectes per a infants *Pip*. Aquesta magistral salvatjada es va publicar, traduïda al castellà, l'any 2004 en Edicions de Ponent. Va ser el mateix editor, l'igualmente inclassificable Paco Camarasa, qui també va publicar els darrers llibres impresos de l'autor beneït i maleït, com ara *ARF* (2005) –una onomatopeia que seduïa Segar i el seu principal personatge, Popeye–, cròniques destrellatades –el Micharmut més encarrilat en el deliri creatiu– d'una revista inexistent i una de les aportacions més glòries a la història del còmic internacional. El 2015 el dibuixant i escriptor s'acomiadava de l'afició amb un gros resum imprès reflex del seu blog SóloParaMoscas, la novena meravella del món, màxima expressió de la història de la creativitat del segle XXI. Història, més que no historieta.

Va ser l'editor Camarasa qui va entendre i reivindicar el darrer Micharmut, qui va desafiar un mercat adormit i insensible amb la publicació de la millor i darrera obra de l'autor. Desgraciadament, el mateix Camarasa va morir fa pocs mesos i el fons d'Edicions de Ponent es debat ara entre el saldo i la dispersió. El lector que vulga correspondre a l'originalitat de Micharmut amb l'interès necessari per provar d'entendre'l pot començar amb el seu blog SóloParaMoscas, que encara sura desafiant a la jungla Google, tot i que el seu autor, forçat per la malaltia, el va abandonar fa mesos. No se'n sabrà avenir i no se'l podrà acabar. Els déus de la informàtica el salven, perquè SóloParaMoscas és una mostra de la intel·ligència més aguda, el millor art gràfic i la imaginació més solvent del nostre món en aquesta darrera era. Tant de bo els déus entenguen què tenen entre mans quan Micharmut pique a la porta de l'Olimp. ●